
หัตถกรรมพื้นบ้าน

ศึกษาเฉพาะกรณีผลิตภัณฑ์กระดาษ

ISBN 974-605-753-7

ได้รับทุนสนับสนุนจาก เงินงบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ.2537

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีผลิตภัณฑ์กระจูดนี้ เป็นการศึกษาขั้นตอนของการผลิตกระจูดจนกระทั่งออกมาเป็นผลิตภัณฑ์กระจูดประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ยังศึกษารูปแบบลวดลาย ตลอดจนชนิดของผลิตภัณฑ์ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์กระจูดสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ๆ ในท้องตลาดได้ และยังสามารถหาแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยให้เป็นที่นิยมสืบไป

ผลของการวิจัยพบว่า ชุมชนทะเลน้อยตั้งอยู่ใน 2 ตำบล คือ ตำบลนางตุงและตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ประกอบอาชีพหลายอาชีพ ได้แก่ ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ รับจ้างทั่วไป และผลิตกระจูด โดยผลิตกระจูดเป็นอาชีพรอง ต่อมาระบบนิเวศน์วิทยาเกิดการเปลี่ยนแปลง ดินเสื่อมคุณภาพเพราะดินเปรี้ยวจึงไม่สามารถ ทำนา ทำสวน และทำไร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังแต่ก่อน ด้วยเหตุนี้ชาวทะเลน้อยที่เป็นคนรุ่นหนุ่มสาวจึงออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงงานยางพารา โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตามจังหวัดใกล้เคียง และอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนสตรีและเด็ก จะประกอบอาชีพสานกระจูดเป็นอาชีพหลัก ซึ่งสามารถทำรายได้ดีอีกอาชีพหนึ่ง

สำหรับในด้านผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายบริเวณชุมชนทะเลน้อย ได้แก่ เสื้อ หมวก กระเป๋า พัด ซึ่งรูปแบบของการผลิตนั้นได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่นใหม่โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ช่วยเหลือในการออกแบบ กรรมวิธีการผลิตและสีที่ย้อมให้มีความทนทานไม่ลอก แต่ชาวชุมชนทะเลน้อยไม่นิยมประกอบการตามที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมแนะนำเพราะต้นทุนสูงกว่า ผู้ผลิตขาดความรู้ความชำนาญ ผลงานจึงไม่ประณีต ตลาดจึงไม่กว้างขวางเท่าที่ควร

ส่วนบริเวณบ้านทอน หมู่ที่ 5 ต.โคกเคียน อ.เมือง จ.นราธิวาส ประชากรประกอบอาชีพหลัก ได้แก่ ทำสวนมะพร้าว ประมง อาชีพรองลงมาได้แก่ สานเสื่อกระจูด เลี้ยงเป็ด ไก่ จิว ทำเรือกอบเป็นที่ระลึก ชาวบ้านทอนมักจะสานเสื่อเป็นส่วนใหญ่ซึ่งมีรายได้ไม่มาก แต่ในปัจจุบัน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดเจ้าหน้าที่มาคอยให้คำแนะนำในด้านวิธีการผลิต ช่วยเสริมแนวคิดและตลอดจนเสนอรูปแบบใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้โครงการศูนย์ศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้จัดอบรมวิทยากรแม่ไก่

เพื่อฝึกชาวบ้านที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการดังกล่าว เป็นการยกระดับของการผลิต จึงทำให้เสียกระดูกของบ้านทอนค่อนข้างมีคุณภาพดี สามารถขยายตลาดได้กว้างขวางกว่าเดิมเนื่องจากมีรูปแบบหลากหลายมากขึ้น เช่น ทำเสื้อสำหรับใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว กระเป๋าถือหมวก เป็นต้น ทำให้ราษฎรส่วนหนึ่งมีรายได้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม

อย่างไรก็ตาม สภาวะปัจจุบันชาวบ้านทอนส่วนหนึ่งเท่านั้นที่ประกอบอาชีพสานเสื้อ ในขณะที่ชาวบ้านส่วนใหญ่หันไปยึดอาชีพรับจ้างปักกึ่งซึ่งมีรายได้มากกว่าการสานเสื้อ ซึ่งต้องใช้ความประณีตเพื่อให้ผลิตภัณฑ์กระดูกมีคุณภาพดี หรือทำผลิตภัณฑ์กระดูกชนิดอื่น ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาหลายวันกว่าจะผลิตงานกระดูกได้ 1 ชิ้น นอกจากนี้การทำผลิตภัณฑ์จากกระดูกเพื่อขายจะมีมากเฉพาะในช่วงที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จแปรพระราชฐานมาประทับที่ทักษิณราชนิเวศน์ จ.นราธิวาส

สำหรับแนวทางในการแก้ไขอาจทำได้ดังนี้คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐควรจะให้การสนับสนุนอย่างจริงจังโดยเริ่มตั้งแต่จัดโครงการอบรมการสานเสื้อกระดูกในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง มีการติดตามผลทุกระยะ นอกจากนี้ยังต้องหาตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์เหล่านี้ในระยะยาว โดยการประสานงานกับหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐและภาคเอกชน เพื่อหาแหล่งวางขายผลิตภัณฑ์จากกระดูกทั้งในและนอกประเทศ ในขณะเดียวกันต้องส่งเสริมการทำากระดูกในพื้นที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านให้ได้ต้นกระดูกที่มีคุณภาพดีและเพียงพอต่อความต้องการของชุมชนเพื่อลดต้นทุนในการผลิตสินค้ากระดูก และช่วยให้ผลิตภัณฑ์จากกระดูกสามารถแข่งขันกับสินค้าชนิดอื่นในอนาคตได้ ปัจจัยเหล่านี้อาจช่วยให้การสานเสื้อกระดูกกลายเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านทั้ง 2 จังหวัดที่สามารถรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นและนำไปสู่การอนุรักษ์ผลิตผลเหล่านี้ให้เป็นที่ยอมรับไปอีกทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาให้คนในท้องถิ่นอพยพไปหางานทำตามเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาในอนาคตจึงเห็นสมควรให้หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้านตลอดจนขอความร่วมมือจากภาคเอกชน ช่วยกันสนับสนุนศักยภาพของสตรีในการมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนในชุมชนทะเลน้อยและชุมชนบ้านทอน ให้กลายเป็นหมู่บ้านที่มีประชากรมีคุณภาพทางเศรษฐกิจดี มีการย้ายถิ่นฐานน้อย ทำให้มีครอบครัวอบอุ่น ช่วยลดปัญหาประชากรขาดคุณภาพ และปัญหายาเสพติดซึ่งระบาดเข้าไปในหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศ และกลายเป็นปัญหาระดับชาติที่รัฐบาลต้องทุ่มงบประมาณเป็นจำนวนมากในการปราบปรามอยู่ในปัจจุบัน

Research Title	Local Handicrafts : A Case Study of Products from Krachuut plants (<i>Lepironia articulata</i> Domin.)
Year of Research	1993
Research Sites	Thalay Noi Community, Thalay Noi and Phanangtung Sub - districts, Khuan Khanon District, Phattalung Province and Ban Thon Village, Khok - Khian Sub - District, Muang District, Narathiwat Province
Researchers	Mrs. Jureerat Buakaew Mr. Somboon Thanasook

ABSTRACT

This research on "*Local Handicrafts : A Case Study of Products from krachuut plants*" aims to investigate the steps or stages of *krachuut* crafts production processes from the start to the end products in a variety of product types. It is also intended to study the designs, patterns and types of the products with their unique characteristics. The study furthers to seek some guidelines and trends for the promotion of *krachuut* products so as to enable them to compete against other products in the market. And ultimately, it also attempts to seek ways for the conservation and the promotion of local Thai handicrafts in years to come.

The research findings are as follows : In Thalay Noi, which covers areas of Thalay Noi sub - district itself and two other sub - district of Khuan Khanon District, Phattalung Province, most residents are variably engaged for their livelihoods in many occupations, such as rice farming, fruit growing, land cultivating, animal raising, serving for hire and are engaged in *krachuut* crafts production as a secondary livelihood. In recent years due to ecological changes

and quality soil deterioration, the soil has become more acidic and unsuitable to all forms of farming of good yielding results as before. Faced with such severe problems, young males and females of Thalay Noi have left their homes in quest for employment in industrialized businesses, such as rubber processing, marine products processing and animal feeds processing factories in the nearby provinces and earning wages for hired labors. Leaving behind only older women, elderly and children to be engaged in the production of *krachuut* crafts, being considered as a good source of income or as a potentially good occupation.

The products made and sold in Thalay Noi itself include mats, hats, handbags, slippers and fans, with which designs and patterns have been somewhat improved to suit the needs and the tastes of the new-generation buyers. With some technical assistance from the Industrial Promotion Department, the Ministry of Industry, the selection of product designs and patterns, crafts production processes, and fast-color dyeing have been considerably improved. However, due to several problems such as higher costs of production, lacks of artistic expertise and exquisite craftsmanship among handicrafts makers and marginal marketing, the entrepreneurship of *krachuut* crafts productions introduced by the Industrial Promotion Department has not gained much popularity among the Thalay Noi inhabitants.

In Ban Thon Village, Mooban 5, Khok-Khian Sub-district, Muang District, Narathiwat Province, the majority of the residents are engaged in coconut orchard growing and fishing. Second to these are fowl raising, cattle raising and making of miniature Ko-lae fishing boats as souvenir and gifts for tourists. Some Ban Thon Villagers are engaged in *krachuut* mat-weaving, which earns them a meager income. However, at present the Industrial Promotion Department, Ministry of Industry, has sent some advisers to the village to introduce innovations to the

old craft in terms of production processes, and creativity of the product designs and patterns that meet the market needs. In addition, Her Majesty the Queen ' s SUPPORT Center Project has provided the Ban Thon village with the first-generation trainers to help train the villagers who have participated as members in the Project. This definitely helps upgrade to certain extents the standard of *krachuut* mat-weaving production of a higher quality, which can consequently help expand the market of such products wider than before. Since there are a variety of product formats including folding mats for tourists, handbags, hats, etc., this enables part of the villagers to increase their regular income.

However, at present only a minority of Ban Thon villagers are engaged in a mat-weaving activity while the majority of them turn themselves to hired labors in a prawn-shelling business for canned food factories, which can earn them more income than mat-weaving can. *Krachuut* mat-weaving of high quality needs more delicacy, care and dedication to craftsmanship than any other *krachuut* products. This would take several days to finish just one piece of high quality *krachuut*-woven product. Furthermore, the production of *krachuut* crafts for sale is particularly in abundance especially during the Queen ' s royal stay in the Taksin Royal Palace in Narathiwat Province.

As for the means of solution to many problems at hand, the following may be possible : Government officials should willingly and earnestly give help and encourage the villagers by initiating training projects of *krachuut* weaving in various forms by step by step and with continuation under close supervision and regular follow-ups. Furthermore, the markets of product distribution should also be sought with a long range plan by coordinating with tourism promotion agencies and related agencies in both government and private sectors. Domestic markets as well as foreign ones should be sought out and extended for more *krachuut*

handicraft products. At the same time, the planting of the farming of *krachuut* vegetation in the community or nearby must be urgently encouraged to secure a sufficient supply of *krachuut* plants to meet the production needs and cut down the production costs for the villagers and in turn enable *krachuut* products to compete against other products in the future as well. These measures can be attributed to the success of *krachuut* weaving for becoming a chief occupation of the villagers in these two respective provinces and for maintaining their unique identity, and subsequently leading to the conservation of such local handicrafts to remain as popular as possible in the long run. They can also help prevent the migration of local labor forces from happening to other bigger cities or towns in the immediate future. It is therefore advisable for concerned government agencies responsible for the promotion of economic development of the local communities to secure more cooperation from both government and private sectors in supporting and upgrading women's status and potentials for their involvement in the local economic development for the well-being of the local residents as economically high quality population of Thalay Noi and Ban Thon villages, being with less labor migration, with warmer family conditions, and being free of narcotics and drug problems, which are the top hits throughout the country that the government must spend to a great amount of its national budget to fight very hard against or suppress today.